

ION ANTONESCU
COMANDANT AL DIVIZIEI 3 INFANTERIE DIN PITEȘTI

CORNEL CARP

Numirea generalului de brigadă Ion Antonescu, director al Școlii Superioare de Război, la 1 iulie 1933 în funcția de comandant al Diviziei 3 Infanterie din Pitești s-a făcut în scopul realizării stagiului la comandă necesar avansării la gradul de general de divizie.

La puțin timp (1 decembrie 1933), ca urmare a demersurilor făcute de I.G. Duca, noul prim-ministru și a întrevederilor avute de Antonescu cu ministrul apărării naționale, generalul Nicolae Uică și cu regele Carol al II-lea, a fost numit în funcția de subșef al Marelui Stat Major cu însărcinarea de a ține locul șefului Marelui Stat Major. Îndeplinește, în paralel, ambele funcții timp de aproape un an, după care demisionează din funcția de subșef al Marelui Stat Major, venind la Pitești.

Aici, timp de trei ani, a avut prilejul de a pune în practică, la o scară redusă, desigur, planurile sale ambițioase cu privire la modernizarea structurilor armatei, urmărind în mod deosebit perfecționarea sistemului de instruire a trupei și dotarea corespunzătoare cu armament.

Un loc aparte în cadrul acestor preocupări l-a avut școala ofițerilor, formă de bază a pregătirii diverselor categorii de ofițeri. Generalul Antonescu a îndrumat personal activitatea de întocmire a programelor de pregătire insistând pentru creșterea ponderii temelor de tactică militară, atât teoretice cât și practice. Se desfășurau, de asemenea, trageri cu armamentul din dotare, ședințe de scrimă și echitație.

Școala a funcționat în localul Cercului Militar, săptămânal, joia și vinerea, între orele 15⁰⁰ - 19⁰⁰.

Generalul Antonescu avea acum prilejul deosebit de a pune în practică obiectivele Planului de pregătire și instruire a cadrelor militare întocmit atunci când îndeplinea funcția de subșef al Marelui Stat Major. La temele cu caracter general a adăugat unele specifice, la nivel tactic și operativ, caracteristice regiunii Argeș și întregii zone de responsabilitate a Diviziei 3 Infanterie.

În perioada 10 noiembrie 1934-15 mai 1935, școala ofițerilor a funcționat la ordinul generalului Antonescu, cu următoarea structură:

1. Școala ofițerilor combatanți, din care făceau parte toți ofițerii, generalii, ofițerii superiori și inferiori.

2. Școala ofițerilor sanitari.

3. Școala ofițerilor de intendență.

4. Școala de pregătire a ofițerilor candidați la examenul de admitere la Școala Superioară de Război și a căpitanilor ce urmau să se prezinte la examenul de maior.

5. Școala de pregătire a ofițerilor de rezervă. Aceasta își desfășura activitatea anevoios. La intervenția energetică a generalului, în anul 1936 s-au prezentat la cursuri 60 de ofițeri, adică 15% din total.

Comandantul Diviziei a stabilit temele ce urmau a se executa, probând experiența și excepționala sa cultură militară:

– în două ședințe s-a analizat pregătirea, organizarea și desfășurarea aplicațiilor tactice ale Diviziei în perioada martie-octombrie 1935;

– în nouă ședințe s-a pregătit și executat aplicația tactică „Divizia - detașament de acoperire înaintat“;

– în cinci ședințe aplicația „Divizia - detașament de acoperire a unui flanc defensiv“;

– în trei ședințe „Manevra în retragere“;

– în două ședințe „Apărarea pe un front larg“.

Activitățile de bilanț, conduse nemijlocit de către generalul Antonescu se transformau în adevărate lecții de tactică și artă operativă militară. Spirit progresist, inventiv și dinamic, comandantul își îndruma subordonații: „Recomand să se evite șabloanele, mărginiți-vă la principiile și procedeele înscrise numai în regulamente și căutați numai soluția dumneavoastră; nu mai alergați după soluțiuni date de camarazii și profesorii dumneavoastră căci acestea sunt în strânsă legătură cu personalitatea fiecăruia“. Referitor la deciziile luate pe câmpul de luptă, spunea: „Nu adoptați la cazuri speciale clasicismul, trăiți situația, evitați șabloanele și ordonați subalternilor ce trebuie să facă, iar nu ceea ce nu este necesar, căci veți pierde timpul în zadar și timpul la război este egal: sânge și suflete omenești“.

Analizând relațiile dintre ofițerii din comandamentul diviziei pe timpul aplicațiilor tactice, generalul Antonescu concluziona: „La război, când concepția și execuția sunt bune, rezultatele ce se obțin sunt maxime. Când concepția este slabă, însă este urmată de o execuție energetică și perfectă, rezultatele pot fi bune. Când concepția este foarte bună, însă va fi însoțită de o execuție slabă, rezultatele pot fi detestabile. Puțini sunt cei ce concep la război, dar foarte mulți cei ce execută, de aici rezultă legătura dintre cele două noțiuni și rolul important al execuției față de concepție“.

Într-o intervenție făcută la 7 noiembrie 1935 preciza: „Nu căutați niciodată soluția șefului, după cum au căutat-o și o caută unii. Abandonați acest procedeu, căci este dezastruos. O soluție copiată, fie ea de tip napoleonian este absolut fără nici o valoare, căci prin aceasta nu vă dezvoltați personalitatea ci, dimpotrivă, o micșorați. Nu ajungeți la acest deziderat decât prin muncă proprie, muncă intensivă de zi și noapte, părăsind șabloanele și soluțiile tip“.

Unor ofițeri, preocupați excesiv de partea teoretică a unei aplicații tactice, le recomanda: „Nu mai faceți teorie în cadrul unei soluții tactice, adaptați-vă la cazul concret, trăiți situația. Față de mijloace, de teren, de inamic și de misiunile pe care le-ați primit, faceți apel la principiile și procedeele înscrise în regulamente. Nu mai faceți scriptologie, această „doctrină a dosarelor“ care se mai practică de la cel mai mic până la cel mai mare, poate să ne aducă înfrângerea“.

Generalul Ion Antonescu, care deținea și funcția de comandant al garnizoanei militare Pitești, a colaborat fructuos cu reprezentanții Prefecturii județului Argeș și cu cei ai primăriei orașului Pitești. Născut în Pitești, s-a simțit legat mai mult decât sentimental de orașul său natal. În orice prilej cooperant, s-a oferit în nenumărate rânduri să sprijine eforturile edililor locali făcute pentru înfrumusețarea și modernizarea orașului. Într-o propunere de colaborare cu organele administrației de stat locale generalul – comandant făcea următoarea constatare: „Prin frumusețile lui naturale, prin împrejurimile lui atât de pitorești, prin posibilitățile turistice de care dispune și prin așezarea lui la confluența a două râuri, orașul Pitești ar putea deveni una dintre localitățile cele mai atrăgătoare și mai frumoase din țară. Fără pretenția de a mă amesteca în atribuțiile altora, am onoarea de a vă propune concursul armatei“.

În ce consta această propunere: prin adresa nr. 14113 din 10 martie 1936 către Primăria orașului Pitești se propunea „amenajarea unui teren care să dea posibilitatea, atât tineretului cât și populației de toate vârstele să practice igiena și sporturile în aer liber“. Răspunsul autorităților a fost extrem de prompt și pozitiv, atât prefectul de Argeș, Ion Ghinescu, cât și primarul orașului Pitești, Romulus Teodorescu declarându-se interesați de propunerea făcută. Cu privire la locul cel mai potrivit pentru amenajarea unui ștrand pentru populația săracă și a unui parc pentru repaus, după ce s-au făcut mai multe recunoașteri, s-a stabilit să se amenajeze terenul situat la sud-est de podul de peste râul Argeș, la ieșirea din oraș spre Cmpulung - Muscel și Ștefănești. Acest teren, cu o suprafață de 24 hectare aparținea Primăriei, se numea „zăvoi“, fiind acoperit cu sălcii și arini, era ușor de amenajat și cu acces la râul Argeș. Avantajele acestei alegeri se datorau și faptului că se afla foarte aproape de centrul orașului, cu posibilități de a se lega cu strada Negru Vodă, printr-o alee de promenadă.

Armata a pus la dispoziție mâna de lucru, meseriași și cadre militare pentru conducerea lucrărilor. S-au prestat 5.172 zile de lucru de către 55 militari, 8 meseriași, 2 subofițeri și 2 ofițeri de la Regimentul 1 Vânători „Principele moștenitor Ferdinand”. Valoarea totală a lucrărilor executate de unitatea militară s-a ridicat la suma de 334.622 lei din care, Primăria a contribuit cu suma de 54.000 lei. S-au executat, în principal, următoarele lucrări:

- curățarea zăvoiuului;
- amenajarea unui dig pentru promenadă de-a lungul Argeșului, pe o distanță de 350 metri;
- curățarea și amenajarea terenului de sport pe o suprafață de 2.500 m²;
- amenajarea bazinului de înot, cu acces la dig;
- construirea unui bufet și a 30 cabine și patinaj (pe timp de iarnă).

Festivitățile care au marcat inaugurarea acestui viitor complex de agrement s-au desfășurat la 30 mai 1935. Au participat reprezentanți ai tuturor instituțiilor care s-au implicat în această lucrare: armata, prefectura și primăria, elevi ai școlilor din oraș. În vara anului respectiv, veniturile realizate din administrația ștrandului au fost de 36.000 lei. Ulterior, lucrările s-au extins, depășind suma de 100.000 lei, constând în construirea stadionului Negru Vodă, după un plan aprobat de Consiliul Național de Educație Fizică, a unui poligon de tir și s-au continuat amenajările lacului. Stadionul a fost inaugurat la data de 16 septembrie 1935, organizându-se cu acest prilej un concurs de fotbal între unitățile Diviziei 3 Infanterie.

Lucrările de modernizare și extindere au continuat și în anul următor, constând în:

- amenajarea unei plaje cu nisip la ștrand;
- montarea unor aparate pentru gimnastică;
- construirea unei popicării;
- montarea unor bănci pentru odihnă pe alei;
- amenajarea unor locuri de joacă pentru copii;
- construirea unei case pentru îngrijitor.

Colaborarea cu organele locale ale administrației de stat a cunoscut și alte forme. Cunoscută fiind pasiunea sa pentru sport, el însuși un practicant al sporturilor hipice, generalul Antonescu s-a preocupat pentru dinamizarea activităților din acest domeniu. O reușită o reprezintă concursurile desfășurate la 9 octombrie 1935 cu sprijinul nemijlocit al Primăriei orașului Pitești și al Prefecturii județului Argeș. Jocurile sportive, desfășurate în localitatea Costești au avut caracter demonstrativ, fiind dotate cu Cupa Prefecturii Argeș la fotbal (transmisibilă) și Cupa Primăriei orașului Pitești la volei. De asemenea, Casa de Agricultură a județului a oferit un cal de călărie echipei învingătoare la fotbal. Sponsorii principali ai acestor jocuri sportive au fost desigur, Prefectura

de Argeș cu 3.000 lei și Primăria Pitești cu 2.000 lei. S-au acordat medalii de argint și de bronz la scrimă, viteză - 100 metri, demifond, săritura în lungime, săritura în înălțime, săritura cu prăjina, aruncarea cu sulița, aruncarea cu grenada și la concursul de patrulare. Cupa Prefecturii a fost câștigată de Regimentul 6 Artilerie. Se organizau de asemenea anual, concursurile sportive de iarnă în împrejurimile orașului Câmpulung - Muscel, cu concursul Regimentului 30 Dorobanți Muscel și al Primăriei din localitate.

Pe alt plan, ce pune în evidență grija viitorului conducător al statului pentru păstrarea și cinstirea cum se cuvine a patrimoniului național, se situează sprijinul nemijlocit dat societății "Cultul eroilor". La inițiativa generalului Antonescu au demarat lucrările pentru reamenajarea cimitirului eroilor din localitate într-o nouă concepție, concordantă cu spiritualitatea și tradiția românească. Și de această dată, lucrările au fost executate de armată, însemnând:

- redispunerea parcelelor cu morminte;
- reînhumarea osemintelor eroilor;
- drenajul cimitirului;
- realizarea aleilor cu borduri;
- refacerea Corpului de gardă;
- construirea unui monument;
- construirea unei capele.

Cu prilejul reînhumării osemintelor s-au organizat ceremoniile religioase și militare convenite în memoria eroilor. Valoarea lucrărilor a depășit suma de 200.000 lei.

Generalul de brigadă Ion Antonescu, întotdeauna într-o ținută militară impecabilă, cerută cu strășnicie și subordonaților, era nelipsit la toate evenimentele importante ale urbei, îndeosebi la cele prilejuite de sărbătorile naționale. În acele zile, se organizau cu mare fast ceremonii de către Garnizoana militară Pitești, la care participau un număr mare de cadre militare și ostași: defilări, retrageri cu torțe, Te-Deumuri, concerte susținute de fanfara militară.

În luna ianuarie 1937, Ion Antonescu înaintează la Ministerul Apărării Naționale documentația prin care se propune înființarea în orașul Pitești a unei școli de pilotaj. S-au desfășurat și alte activități ca: baluri de binefacere, aniversări, vizite reciproce între reprezentanții armatei și ai celorlalte instituții civile din oraș. Pe ansamblu, toate acestea pun în evidență pe generalul Antonescu – om al cetății, activ și dinamic, dornic să lase cât mai multe semne ale trecerii sale prin urbea natală. Ele se văd și astăzi.

Ca militar, cei trei ani i-au oferit prilejul excelent de a proiecta bogata sa experiență de comandă formată pe câmpurile de luptă ale Războiului pentru reîntregirea neamului românesc din anii 1916-1919, la comanda unei mari

unități militare. Modul exemplar cum a acționat Divizia 3 Infanterie câțiva ani mai târziu, pentru lichidarea rebeliunii legionare din ianuarie 1941 a însemnat răspunsul trupei la chemarea fostului său comandant.

La 1 noiembrie 1937 a fost numit în fruntea Comandamentului 4 Teritorial, la 25 decembrie a fost avansat la gradul de general de divizie, 3 zile mai târziu fiind numit ministru al apărării naționale.

Perioada „piteșteană“ a carierei viitorului mareșal al României reprezintă o etapă importantă, de meditații și clarificări asemeni liniștii dinaintea furtunii ce va dezlănțui curând energii ce vor trece dincolo de sfera militară, purtând un excepțional militar pe nisipurile mișcătoare ale politicii.

NOTE

1. Arhivele Ministerului Apărării Naționale, fond Divizia 3 Infanterie, vol. I, 3, 8, 10, 15; vol. II, 1A, 1B, 1/5, 1/6, 2/3, 5/1, 130.